

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารวิชาการของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1. แนวคิดการบริหารงานวิชาการ

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2553 : 30) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 21) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการบริหารสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เปรียบเหมือนเส้นเลือดใหญ่ไหลหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่สามารถทำให้งานวิชาการเกิดพลวัต อยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลและคุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่องต่อไป

Gorton (1983 : 158-164) กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข การเรียนการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งได้แก่งานด้านหลักสูตร การจัดแผนการเรียน การจัดตารางการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินผล รวมถึงการนิเทศการสอน

Forest and Kinser (2002 : 1) ได้ให้ความหมายการบริหารวิชาการว่า เป็นงานที่จะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหาร และการส่งเสริมการจัดทำหลักสูตร การสอน และการจัดการเรียนรู้

Fry, Ketteridge and Marshall (2009 : 3) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า เป็นงานที่กำกับติดตาม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการเรียนรู้การสอน การทำงานวิจัย การนิเทศติดตาม การบริหารงานวิชาการและการจัดการ ตลอดจนการรักษาความเป็นมืออาชีพทางด้านการจัดการเรียนการสอน

Vick, Furlong and Heiberger (2008 : 7) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การวางแผนงานที่ต้องรับผิดชอบ ในการติดตามงานที่เกี่ยวกับวิชาการทั้งหมด ซึ่งเป็นภาระงานที่ใหญ่กว่างานบริหารทั่วไป และเป็นสิ่งที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร

สรุปการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนมีความประพฤติดี มีลักษณะนิสัยที่ดี และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2.2. ความสำคัญของการบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานสำคัญและเป็นงานหลักของการบริหาร โรงเรียน เพราะงานวิชาการช่วยพัฒนาสติปัญญา ความนึกคิดของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมีคุณค่าในสังคม จุดมุ่งหมายของงานวิชาการอยู่ที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้มีจริยธรรม และคุณสมบัติที่ต้องการ

สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร (2550: 26) ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน มีขอบข่ายกว้างขวาง ผู้บริหารโรงเรียนต้องกระจายอำนาจในการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถปฏิบัติงาน ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด

สันติ บุญภิรมย์ (2552: 22) ได้สรุปไว้ว่า งานด้านวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนอื่น ๆ เป็นงานที่มาสสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ดังนั้นงานวิชาการจึงมิใช่เพียงแต่ให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ทำเลขเก่งเท่านั้น แต่ความหมายรวมถึงการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

จิรพันธ์ พิมพ์พันธุ์ (2550 : 16) กล่าวว่า ฝ่ายวิชาการมีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านวิชาการ เช่น การกำหนดหลักสูตร แผนการสอน สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล การจัดครูเข้าสอน การนิเทศการสอน

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2550 : 16) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนในทั้งงานวิชาการ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีการจัดกิจกรรมที่เป็นการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

โดยสรุปแล้ว งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญมาก เพราะเป็นงานหลัก เป็นหัวใจของกิจกรรมทุกชนิดที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การเรียนการสอนจะไม่เกิดขึ้นหากไม่มีงานวิชาการ มาตรฐานของโรงเรียนไม่ได้เน้นเพียงด้านบริเวณอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้สอยต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังมีงานอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิชาการ ซึ่งผู้บริหารต้องปฏิบัติเป็นภารกิจหลัก

2.3. หลักการบริหารงานวิชาการ

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553:6) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการนั้นมีหลักการบริหารคือ

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียนนักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ลาออก กลางคัน เรียนเกินเวลา และช้ากว่ากำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียนนักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ ทักษะ คุณภาพ และการจัดการได้

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของสถานศึกษาและมีขอบข่ายค่อนข้างกว้างขวาง หลักการบริหารงานวิชาการจะแบ่งเป็นขั้นตอนของกระบวนการการบริหารงานวิชาการ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2553:5) ดังนี้

1. ขั้นตอนดำเนินการ จะเป็นการกำหนดนโยบายและวางแผนงานด้านวิชาการ โดยมีงานต่อไปนี้

- 1) จัดทำแผนงานวิชาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2) จัดสภาพงานวิชาการและวิธีการทำงาน

3) จัดครูอาจารย์เข้าสอน

4) จัดทำโครงการสอน

5) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

6) จัดตารางสอน

7) ปฐมนิเทศนักเรียน

8) การลงทะเบียนเรียน

2. ขั้นการดำเนินงาน เป็นขั้นที่จัดดำเนินงาน รวมทั้งการควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ให้

1) การดำเนินงานการสอนตามหลักสูตร โดยการดูแลให้การสอนเป็นไปตามโครงการสอนแต่ละวิชา เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

2) การดำเนินเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านวิชาการ ได้แก่การจัดโครงการสอนซ่อมเสริม โครงการส่งเสริมเด็กเรียนดี โครงการส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดชุมนุมต่าง ๆ ลูกเสือและเนตรนารี มีการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ตลอดจนการให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จัดให้มีห้องสมุดโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้า

3) งานเกี่ยวกับการบริการ การส่งเสริมให้มีการให้บริการเกี่ยวกับสื่อการสอน เพื่อช่วยเหลือครูในด้านการสอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ มีการจัดรวบรวมเอกสารคำสอน คู่มือครู รวมทั้งการจัดตั้งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อาคารสถานที่ การจัดหาอุปกรณ์ เป็นต้น

3. ขั้นส่งเสริมและติดตามผลด้านวิชาการ เพื่อให้ได้มาตรฐานของงานวิชาการ ผู้บริหารควรมีการส่งเสริม ปรับปรุงพัฒนา และประเมินผลงานด้านวิชาการดังนี้

1.) ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ

2.) สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแนวทางวิชาการ ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมายและนโยบายที่เหมาะสมกับโรงเรียน และสามารถนำไปปฏิบัติได้

3.) ริเริ่มและสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานด้านวิชาการ

4.) จัดบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษา เช่นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้าน

วิชาการ

5.) จัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ

6.) จัดตั้งคณะกรรมการทางวิชาการขึ้น ลักษณะขณะอาจจัดรวมกันเป็นคณะครูในแผนกเดียวกัน มาร่วมกันทำงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

7.) ส่งเสริมให้จัดตั้งชุมนุมหรือชมรมทางวิชาการ เพื่อจัดกิจกรรมและเผยแพร่ทางด้านวิชาการ

8.) ส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมประชุมสัมมนาฝึกอบรม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ

9.) ส่งเสริมให้ศึกษาต่อเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2550 : 26) ได้กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต้องอาศัยหลักการและวิธีการดำเนินงานดังนี้

1. ยึดหลักในสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรการศึกษาให้เป็นไปตามกรอบ หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน และสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครูผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมด้วย

2. มุ่งส่งเสริมการศึกษาให้จัดการกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้และสามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น

5. มุ่งส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า หลักในการบริหารวิชาการซึ่งมีจุดหมายคือผู้เรียน ควรมีหลักปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ ซึ่งนำมาสู่ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล งานด้านวิชาการจะมีประสิทธิภาพนั้นอยู่ที่ การจัดการศึกษา คุณภาพ และมาตรฐานของการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการการจัดตั้งส่งเสริมงานด้านวิชาการ รวมถึงงาน

ด้าน วัตถุประสงค์และประเมินผล ซึ่งผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้องค์กรมีการพัฒนา และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.4. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

สำหรับงานด้านวิชาการถือเป็นหัวใจของงานบริหารสถานศึกษา จึงมีขอบข่ายกว้างขวาง ซึ่งมีนักวิชาการได้จัดแบ่งไว้ดังนี้

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2554 : 32-33) ได้แบ่งขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนไว้รวมทั้งหมดมี 9 ด้าน

- 1) การวางแผนงานวิชาการ
- 2) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
- 3) การบริหารการจัดการเรียนรู้
- 4) การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
- 5) การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้
- 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และ แหล่งเรียนรู้
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 8) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 9) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ

1. การวางแผนงานวิชาการ

การวางแผนงานวิชาการเป็นการรวบรวมข้อมูล และสถิติการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับนักเรียน บุคลากร จัดทำแผนนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ อีกทั้งการจัดทำแผนงานวิชาการ ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ หมายถึงการนำข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านการประมวลผลที่เหมาะสมตามความต้องการของการใช้งานซึ่งมีความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว

1.2. การจัดทำแผนงานวิชาการ การจัดทำแผนงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลด้านวิชาการ และการจัดระเบียบเกี่ยวกับงานวิชาการ

2. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้พร้อมทั้งการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

3. การบริหารการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้บรรลุผลตามที่กำหนด โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเอง และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถนั้น

4. การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนได้ปฏิบัติงาน โดยมีการวางแผนและดำเนินการร่วมกันตามบทบาทและหน้าที่ของตน เพื่อให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพด้านวิชาการยิ่งขึ้น โดยการร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมพิชิตปัญหา ร่วมพัฒนาทั้งกลุ่มและตนเอง

5. การวัดและประเมินผลการเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนผู้มีจุดมุ่งหมายพื้นฐาน 2 ประการ ได้แก่ การวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการวัดประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ

6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้

สื่อ หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลผ่านความคิด ทำสนคดี หรืออารมณ์เพื่อให้สามารถสื่อสารกันได้ จากบุคคล หรือกลุ่มคนไปสู่บุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นตามวัตถุประสงค์ เมื่อมีการนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอน จึงเรียกได้ว่า “สื่อการเรียนการสอน” (Instructional Media) ซึ่งหมายถึง สื่อบรรจุเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ซึ่งครูผู้สอนและผู้เรียนได้ใช้เป็นเครื่องมือและเนื้อหาสาระที่ต้องการเรียนรู้

นวัตกรรม หมายถึง ความคิด ทฤษฎี การปฏิบัติหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ อาจเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่ให้ทันสมัย หรือประดิษฐ์ขึ้นใหม่และใช้ได้ดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้อายุได้ผลดียิ่งขึ้น การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งยังช่วยประหยัดเวลาในการทำงานได้ด้วย

นวัตกรรมทางการศึกษา (Educational Innovation) หมายถึง การนำสิ่งใหม่ซึ่งอาจอยู่ในรูปของความคิด ทฤษฎี หรือการกระทำ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์เข้ามาใช้ในกระบวนการและระบบจัดการการศึกษา เพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้การจัดการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และช่วยประหยัดเวลาในการเรียน

เทคโนโลยี หมายถึง การนำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ มาใช้เพื่อประโยชน์และเอื้อต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ หรือความรู้ ทักษะ ที่มนุษย์ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ มาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกหรือเป็นประโยชน์แก่ชีวิตของมนุษย์เอง

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง “แหล่ง” หรือ “ที่รวม” ซึ่งอาจเป็นสภาพสถานที่หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ความรู้ ที่มีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้สอน แหล่งเรียนรู้ตามมาตรา 25 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น เป็นต้น

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน โดยกระบวนการวิจัย เพื่อมุ่งหวังเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการวิจัยจึงมีรูปแบบเป็นลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน โดยให้ครูเป็นผู้ควบคุม เพราะครูผู้สอนเป็นผู้ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด

8. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) ได้บัญญัติถึงหลักการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบขององค์กรบุคคลหรือคณะกรรมการทั้ง

ระดับส่วนกลางและในระดับส่วนท้องถิ่น ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารและจัดการศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการ และให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ

9. การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ

ในด้านนี้เป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นการที่สถานศึกษาจะต้องทำอยู่แล้ว การประกันคุณภาพการศึกษาจึงไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 58) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการแบ่งออกเป็น 6 ประการใหญ่ๆ ดังนี้

- 1) แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ
- 2) หลักสูตรและการสอน
- 3) การจัดการเรียนการสอน
- 4) สื่อการสอน
- 5) การปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศ การฝึกอบรม
- 6) การวัดและประเมินผล

จิราภรณ์ จันทร์สุวัฒน์ (2544 : 20) กล่าวว่า งานวิชาการมีขอบข่ายที่กว้างขวางและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับงานบริหารด้านอื่นๆ ของโรงเรียน เทคนิค และหลักการบริหารจึงอาจมีความแตกต่างกันในรายละเอียดของงาน แต่หลักการสำคัญที่ควรนำไปปฏิบัติงานบริหารวิชาการอาจสรุปได้ ดังนี้

- 1) จัดทำแผนงานวิชาการที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักสูตร แผนการศึกษาแห่งชาติแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของรัฐ
- 2) จัดตั้งคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน
- 3) กระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ
- 4) ริเริ่ม สร้างสรรค์ และพัฒนางานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ
- 5) จัดทำโครงการพัฒนาครูขึ้นในโรงเรียน
- 6) ส่งเสริมสวัสดิภาพ สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน
- 7) มีการติดตามและประเมินผลงาน

กมล ภูประเสริฐ (2544 : 9-18) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารวิชาการ ดังนี้

- 1) การบริหารหลักสูตร
- 2) การบริหารการเรียนการสอน
- 3) การบริหารการประเมินผลการเรียน
- 4) การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา
- 5) การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ
- 6) การบริหารงานวิจัยและพัฒนา
- 7) การบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ
- 8) การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ
- 9) การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (2545 : 13) ได้เสนอแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา นำเสนอขอบข่ายภารกิจของงานในด้านการบริหารวิชาการไว้ 8 ด้านดังนี้

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
- 4) การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 5) การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 8) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 36-37) ได้กำหนดขอบข่าย/ภารกิจของงานวิชาการไว้ ดังนี้

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

- 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 7) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 8) การนิเทศการศึกษา
- 9) การแนะแนวการศึกษา
- 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน

และสถาบัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 6-7) ได้จัดทำคู่มือปฏิบัติงานข้าราชการครูกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ โดยสถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนดซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่มหรือฝ่ายหรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป สำหรับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มีดังนี้

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 7) การนิเทศการศึกษา
- 8) การแนะแนวการศึกษา

- 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากขอบข่ายที่นักวิชาการได้กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่ามีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกัน เป็นส่วนใหญ่ จะแตกต่างกันไปบ้างก็เฉพาะในรายละเอียด หรือแนวปฏิบัติเท่านั้น ดังนั้น เพื่อความสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่องการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเอาขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีทั้งหมด 9 ด้านดังกล่าว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

- 1) การวางแผนงานวิชาการ
- 2) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
- 3) การบริหารการจัดการเรียนรู้
- 4) การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
- 5) การวัดผลประเมินผลการเรียน
- 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และ แหล่งเรียนรู้
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 8) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 9) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ

2.5. การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

2.5.1. ความเป็นมาของการจัดการศึกษา

กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาตั้งแต่เริ่มสถาปนาในปี พ.ศ. 2515 ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 โดยรับโอนการจัดการศึกษาจาก 2 หน่วยงาน คือ เทศบาลนครหลวง และองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพมหานคร ซึ่งหน่วยงานทั้งสองได้ถือกำเนิดเมื่อปี พ.ศ. 2514 จากประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 และ 25 โดยเทศบาลนครหลวงกรุงเทพมหานคร เป็นการยุบ

รวมกันและรับโอนการจัดการศึกษาจากเทศบาลนครหลวงกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี ทั้งนี้ โดยเทศบาลทั้งสองรับโอนการจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ. 2481 และ องค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นการยุบรวมกันและรับโอนการจัดการศึกษาจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครและองค์การบริหารส่วนจังหวัดธนบุรี โดยองค์การทั้งสองโอน การจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ. 2509

เหตุการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครในอดีต มีลำดับความเป็นมาโดย สรุปลได้ ดังนี้

พ.ศ. 2414 พระพุทธเจ้าหลวง (ร.5) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนแผนปัจจุบัน ขึ้นในพระบรมมหาราชวัง เดิมเรียกว่า โรงสอนหรือโรงสกล

พ.ศ. 2427 ได้มีการจัดตั้งเป็นโรงเรียนสำหรับทวยราษฎร์แห่งแรกที่วัดมหรณพารามซึ่ง ปัจจุบัน คือ โรงเรียนวัดมหรณพ สำนักงานเขตพระนคร

พ.ศ. 2428 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแสดงพระราชปณิธาน ดังพระบรมราโชวาท ความว่า “...เจ้านายราชตระกูลตั้งแต่ลูกฉันเป็นต้นไป ตลอดจนถึงราษฎรต่ำสุดจะได้ มีโอกาสเล่าเรียนเสมอกัน ไม่ว่าเจ้า ว่าขุนนาง ว่าไพร่ เพราะฉะนั้นจึงขอบอกได้ว่าการเล่าเรียนใน บ้านเมืองเรานี้จะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะอุตสาห์จัดให้เจริญขึ้นจงได้...”

พ.ศ. 2430 จัดตั้งหน่วยงานของประเทศดูแลการจัดการศึกษา คือ กรมศึกษาธิการ

พ.ศ. 2435 ยกฐานะกรมศึกษาธิการขึ้นเป็นกระทรวงธรรมการ

พ.ศ. 2441 จัดทำโครงการการศึกษาฉบับแรก

พ.ศ. 2464 ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษาฉบับแรก โดยโรงเรียนในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร อยู่ในกรมประชาศึกษา (ต่อมาจึงเป็นกรมสามัญศึกษาและเป็นสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน) เรียกว่าโรงเรียนประชาบาล

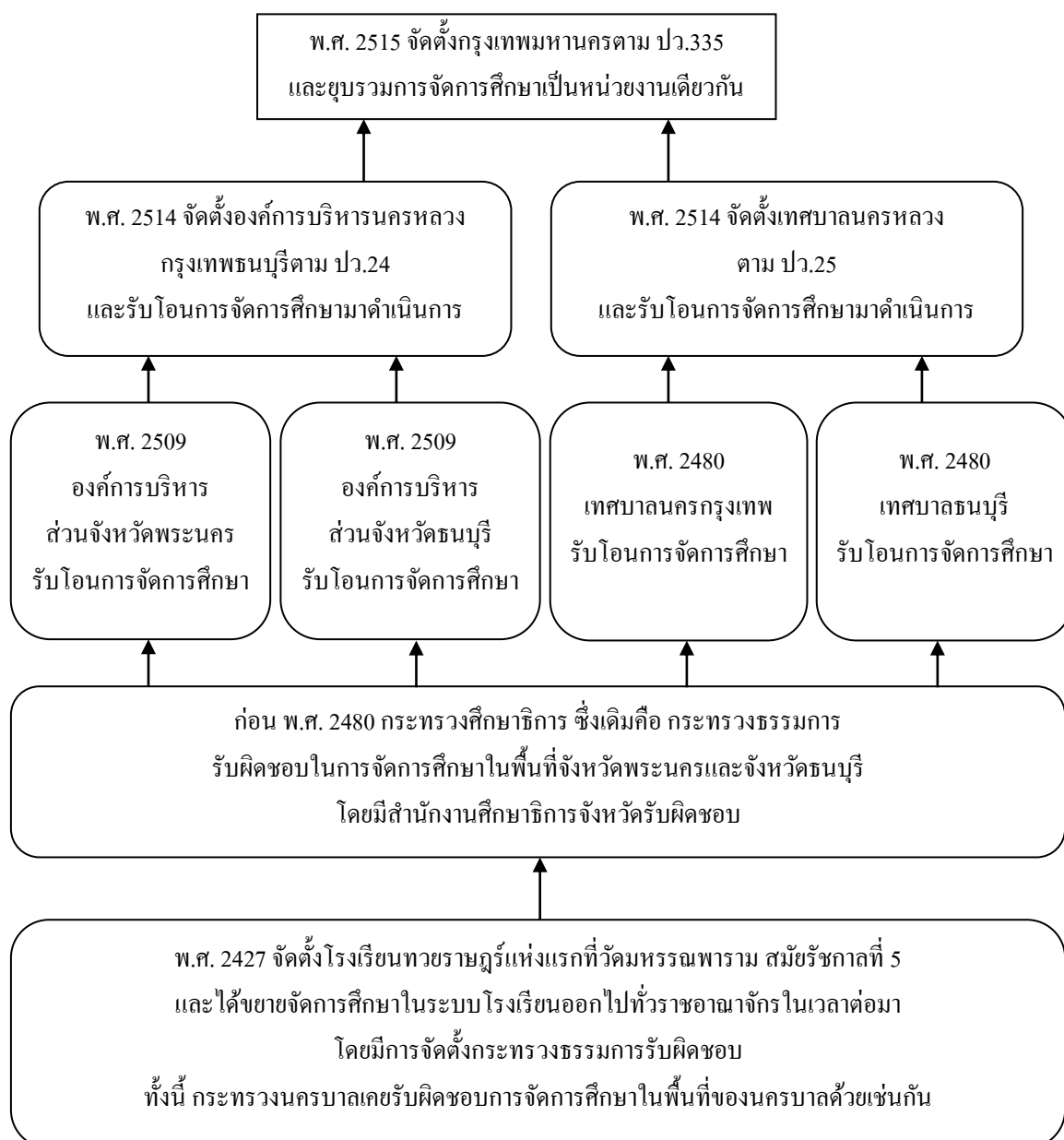
พ.ศ. 2480 โอนโรงเรียนในเขตเทศบาลให้เทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี เรียกว่า โรงเรียนเทศบาล

พ.ศ. 2509 โอนโรงเรียนนอกเขตเทศบาลให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครและ องค์การบริหารส่วนจังหวัดธนบุรี

พ.ศ. 2514 จัดตั้งนครหลวงกรุงเทพธนบุรี โดยรวมจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีเข้าด้วยกัน ซึ่งรวมโรงเรียนในพื้นที่อยู่ในสังกัดเทศบาลนครหลวง และรวมโรงเรียนอยู่ในพื้นที่สังกัดองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรีเข้าด้วยกัน

พ.ศ. 2515 จัดตั้ง “กรุงเทพมหานคร” ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 โดยรวมการปกครองทุกรูปแบบเข้าด้วยกัน และโรงเรียนได้รวมอยู่ในสังกัดเดียวกัน

แผนภูมิที่ 1 ความเป็นมาของการจัดการศึกษา

2.5.2. ความเป็นมาของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

1. สมัยเป็นเทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการศึกษา คือ ฝ่ายการศึกษาและสวัสดิการสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กอง คือ กองการศึกษาและกองสวัสดิการ

2. สมัยเป็นกรุงเทพมหานคร มีพัฒนาการตามลำดับ ดังนี้

2.1. ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 22 มกราคม 2516 หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา คือ ฝ่ายการศึกษาและบริการชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 4 กอง ได้แก่ กองประถมศึกษา การศึกษาพิเศษ งานวิชาการ และกองบริหารชุมชนและเยาวชน

2.2. ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 22 มีนาคม 2517 เปลี่ยนแปลงหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาเป็นสำนักงานการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 5 กอง ได้แก่ สำนักงานเลขานุการ กองการประถมศึกษา กองการศึกษาพิเศษ กองวิชาการ และกองอุปกรณ์และสถานศึกษา

2.3. ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2517 มีการกำหนดส่วนราชการใหม่เป็น 4 กอง คือ สำนักงานเลขานุการ กองวิชาการ และหน่วยศึกษานิเทศก์

2.4. ตามมติ ก.ก. ครั้งที่ 3/2537 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2537 กำหนดส่วนราชการของสำนักงานศึกษาใหม่เป็น 6 กอง คือ สำนักงานเลขานุการ กองการสำหรับเจ้าหน้าที่ กองการคลัง หน่วยศึกษานิเทศ กองโรงเรียน และกองงานวิชาการ

2.5. ตามมติ ก.ก. ครั้งที่ 11/2546 เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2546 กำหนดส่วนราชการของสำนักงานศึกษาขึ้นใหม่ 8 กอง คือ สำนักงานเลขานุการ กองการเจ้าหน้าที่กองคลัง หน่วยศึกษานิเทศก์ กองโรงเรียน กองวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาบ้านบางกะปิ และโรงเรียนมัธยมศึกษาประชานิเวศน์

2.6. ตามมติ ก.ก. ครั้งที่ 10/2548 เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2548 ได้ปรับส่วนราชการของสำนักงานศึกษาในรูปแบบปัจจุบันเป็น 7 กอง ได้แก่ สำนักงานเลขานุการกองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา เทคโนโลยีการเรียนการสอน และการพัฒนาข้าราชการครูในกรุงเทพมหานคร

ปัจจุบันนี้ กรุงเทพมหานครมีการจัดการด้านการศึกษา ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 89 (21) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 โดยมีการจัดการศึกษา ที่มีหลายรูปแบบ และมีหลายระดับ ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

1.1. จัดอยู่ในรูปของอนุบาลศึกษา อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการศึกษาและสำนักงานเขตโดยเปิดสอนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1-2 จำนวน 430 โรงเรียน ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครทั้งหมด จำนวน 438 โรงเรียน โรงเรียนที่ไม่มีชั้นอนุบาล คือ โรงเรียนวัดธรรมมงคล สำนักงานเขตพระโขนง และโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา สำนักงานเขตคลองเตย

1.2. จัดอยู่ในรูปศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักพัฒนาสังคม ซึ่งมีการดำเนินงานในรูปแบบของการให้การส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนที่มีการดำเนินการ และสำนักอนามัย ซึ่งเปิดสถานเลี้ยงเด็กกลางวันและให้การสนับสนุนบ้านเลี้ยงเด็ก

2. การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการศึกษาและสำนักงานเขต มีโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 432 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด จำนวน 438 โรงเรียน ที่สังกัดในกรุงเทพมหานคร ซึ่งตั้งอยู่กระจายทั่วพื้นที่ 50 สำนักงานเขต

3. การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร จำนวน 108 โรงเรียน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการศึกษาและสำนักงานเขต และได้จัดตั้งมัธยมศึกษา โดยแยกออกจากโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนมัธยมบ้านบางกะปิ สำนักงานเขตบางกะปิ โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร โรงเรียนมัธยมนาคนาวาอุปถัมภ์ สำนักงานเขตสวนหลวง โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ สำนักงานเขตประเวศ โรงเรียนมัธยมปทุมมาวาสสำนักงานเขตทวีวัฒนา และโรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม สำนักงานเขตคลองสาน

4. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา จัดตั้งมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยรวมวิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานคร และวชิรพยาบาลและวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ก่อตั้งเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการแพทย์

5. การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้แก่ การฝึกอบรมอาชีพพระยะสั้นในโรงเรียนฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานครร่วมกับสำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการ

ดำเนินการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนในโรงเรียนของกรุงเทพมหานครและการให้ความร่วมมือในการดำเนินงานโรงเรียนผู้ใหญ่ ซึ่งสำนักพัฒนาสังคมเป็นผู้รับผิดชอบ

6. การจัดการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

6.1. การศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) เปิดรับนักเรียนที่ไม่ปกติในด้านใดด้านหนึ่งเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2557 มีการเปิดการจัดการศึกษาพิเศษหรือเรียนร่วม 112 โรงเรียน ใน 47 สำนักงานเขต ซึ่งอยู่ในความดูแลของสำนักการศึกษาและสำนักงานเขต โดยสำนักงานเขตที่ไม่มีโรงเรียนที่เปิดสอนการศึกษาพิเศษ หรือเรียนร่วม มี 3 สำนักงานเขต คือ สำนักงานเขตบางรัก สำนักงานเขตพญาไท และสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์

6.2. การศึกษาเฉพาะทางด้านกีฬาและดนตรี

- กีฬา เปิดสอนนักเรียนกีฬาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง โรงเรียนนาหลวงสำนักงานเขตทุ่งครุ และโรงเรียนวัดทองสัมฤทธิ์ สำนักงานเขตมีนบุรี ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว

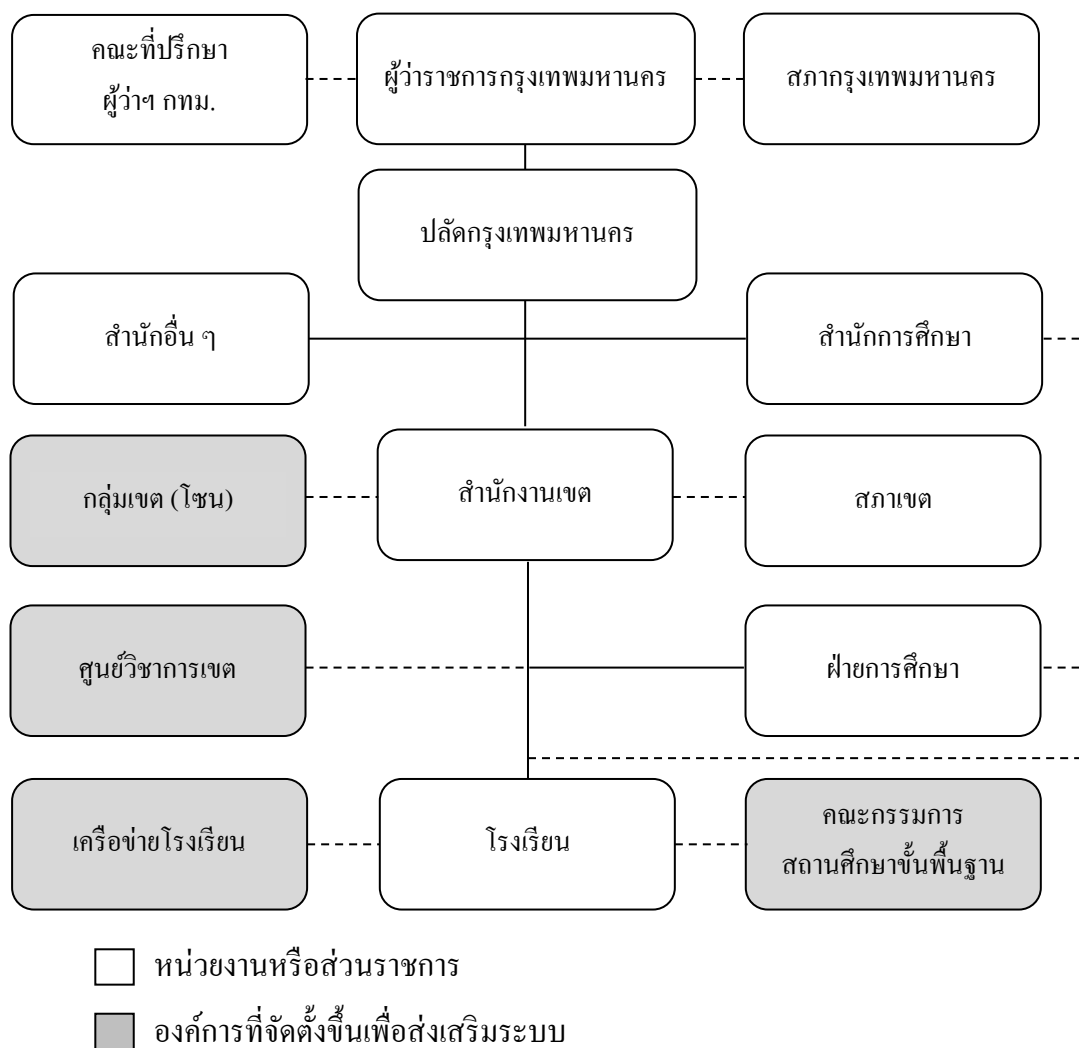
- ดนตรี เปิดสอนหลักสูตรเฉพาะทางดนตรีสากลสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร และพัฒนาทักษะทางด้านดนตรี ให้โรงเรียนนำร่อง จำนวน 10 โรงเรียน ปัจจุบันขยายผล รวม 150 โรงเรียน

ภารกิจหลักของกรุงเทพมหานครต่อการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ส่วนการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา โดยอาศัยแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2531 ซึ่งเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร ได้จัดขึ้นในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยได้รับมติคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบดำเนินการได้ เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 ซึ่งกรุงเทพมหานครจัดเป็นการเสริมจากที่กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการเพื่อสนองนโยบายรัฐบาลในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เยาวชนของไทย และเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 คณะรัฐมนตรีได้ลงมติอนุมัติเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

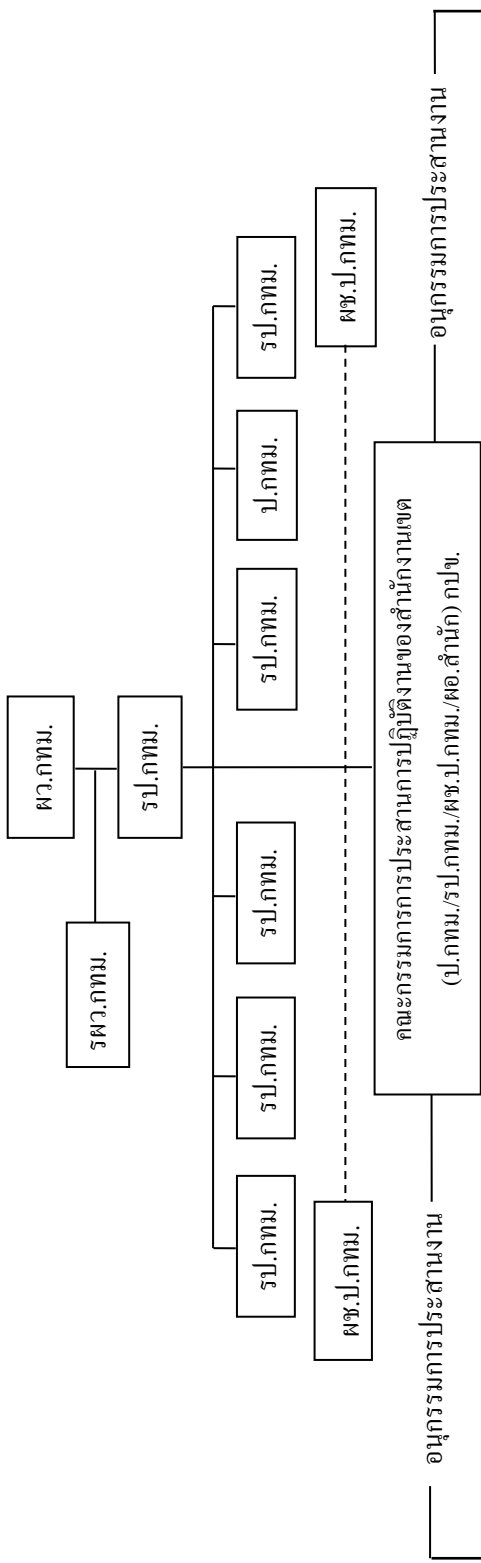
2.5.3. โครงสร้างของการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

การบริหารจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครนั้น ในส่วนของการประถมศึกษาจัดในสายการบังคับบัญชา ซึ่ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขต คือผู้มีอำนาจ และ โรงเรียน ตามลำดับ โดยมีสำนักงานการศึกษาเป็นฝ่ายอำนาจการหรือหน่วยงานที่ปรึกษาในการส่งเสริมสนับสนุน และฝ่ายการศึกษาทำหน้าที่เช่นเดียวกันในระดับสำนักงานเขต ของ กรุงเทพมหานคร ซึ่งแสดงเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

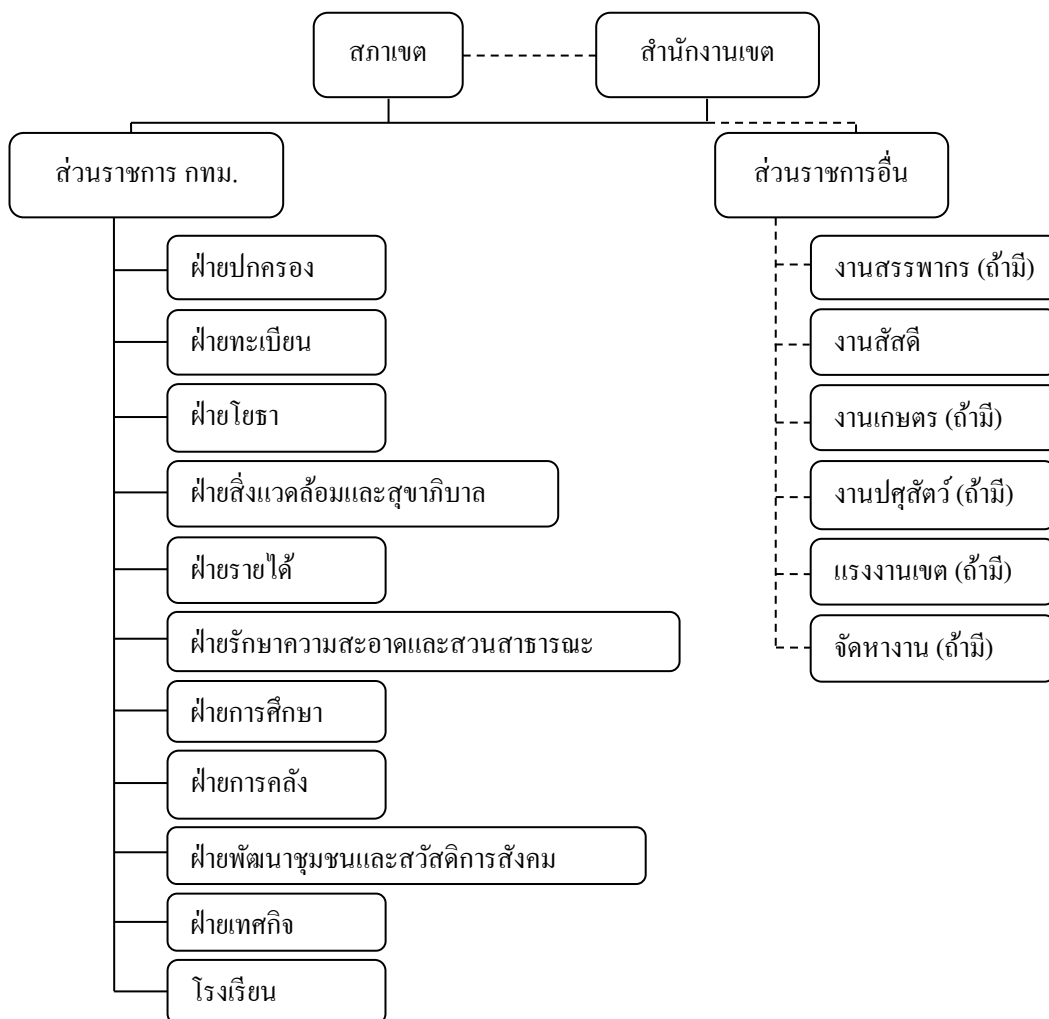
แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างกลุ่มสำนักงานเขต

กลุ่มกรุงเทพกลาง	กลุ่มกรุงเทพใต้	กลุ่มกรุงเทพเหนือ	กลุ่มกรุงเทพตะวันออก	กลุ่มกรุงเทพเหนือ	กลุ่มกรุงเทพเหนือ	กลุ่มกรุงเทพใต้
1. พระนคร 11	1. ปทุมวัน 8	1. จตุจักร 7	1. บางกะปิ 11	1. ชนบุรี 17	1. กายีเจริญ 13	
2. คูสิต 9	2. บางรัก 5	2. บางซื่อ 7	2. สะพานสูง 6	2. คลองสาน 8	2. บางแค 12	
3. ป้อมปราบศัตรูพ่าย 4	3. สาทร 2	3. ลาดพร้าว 6	3. บึงกุ่ม 8	3. จอมทอง 11	3. หนองแขม 6	
4. สัมพันธวงศ์ 3	4. บางคอแหลม 7	4. หลักสี่ 6	4. คันนายาว 2	4. บางกอกใหญ่ 6	4. บางขุนเทียน 16	
5. ดินแดง 3	5. ยานนาวา 6	5. ดอนเมือง 6	5. ลาดกระบัง 20	5. บางกอกน้อย 15	5. บางบอน 9	
6. หัวขวาง 3	6. คลองเตย 4	6. สายไหม 9	6. มีนบุรี 13	6. บางพลัด 11	6. ราชบุรีบูรณะ 6	
7. พญาไท 3	7. วัฒนา 8	7. บางเขน 5	7. หนองจอก 37	7. ตลิ่งชัน 16	7. พุ่งศรี 8	
8. ราชเทวี 4	8. พระโขนง 4	8. คลองสามวา 18	8. คลองสามวา 18	8. ทวีวัฒนา 7		
9. วังทองหลาง 3	10. บางนา 7	9. ประเวศ 16	9. ประเวศ 16			
รวม 41	รวม 59	รวม 46	รวม 131	รวม 91	รวม 70	

หมายเหตุ ตัวเลข หมายถึง จำนวนโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขต

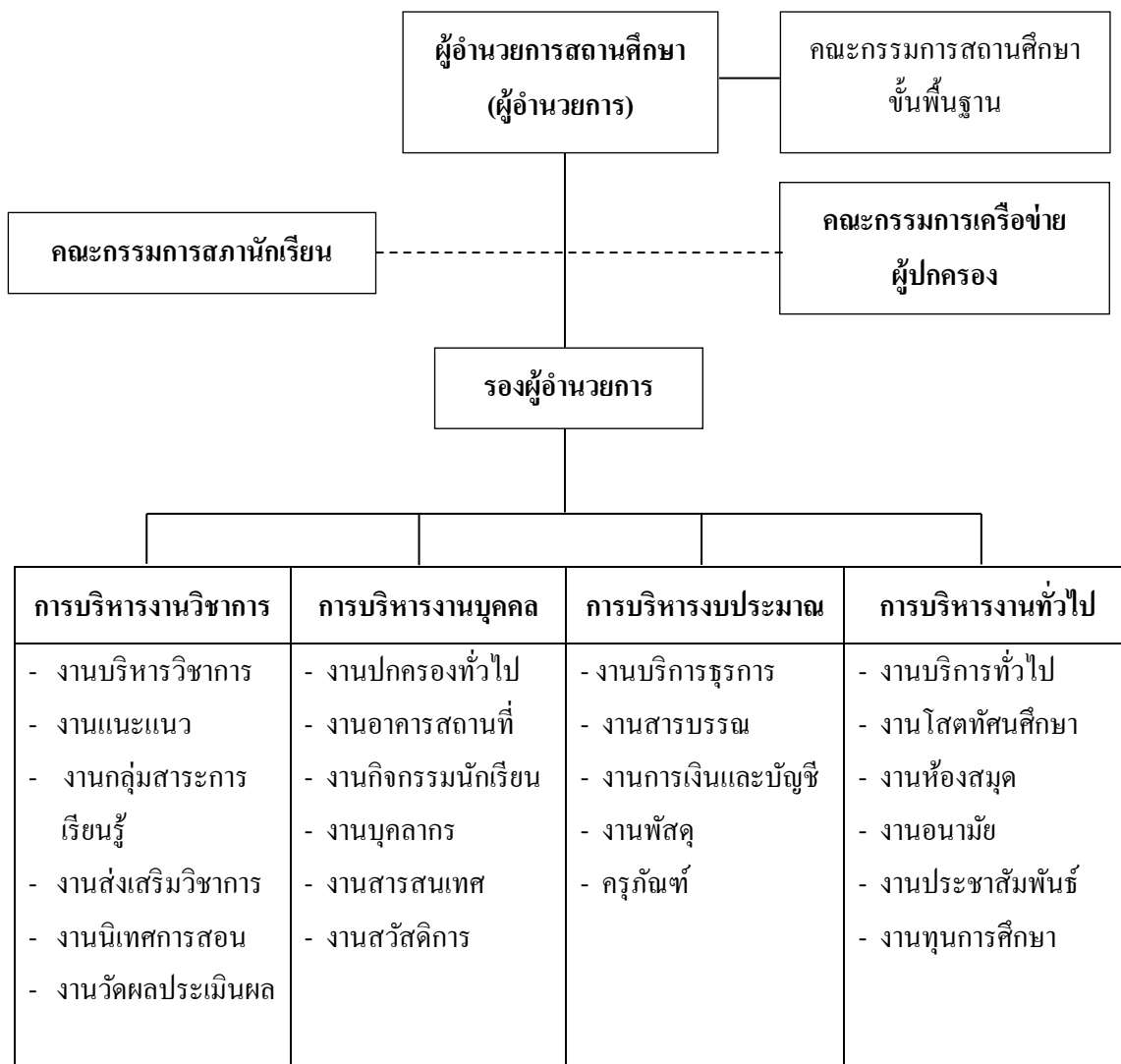
แผนภูมิที่ 4 ส่วนราชการของสำนักงานเขต

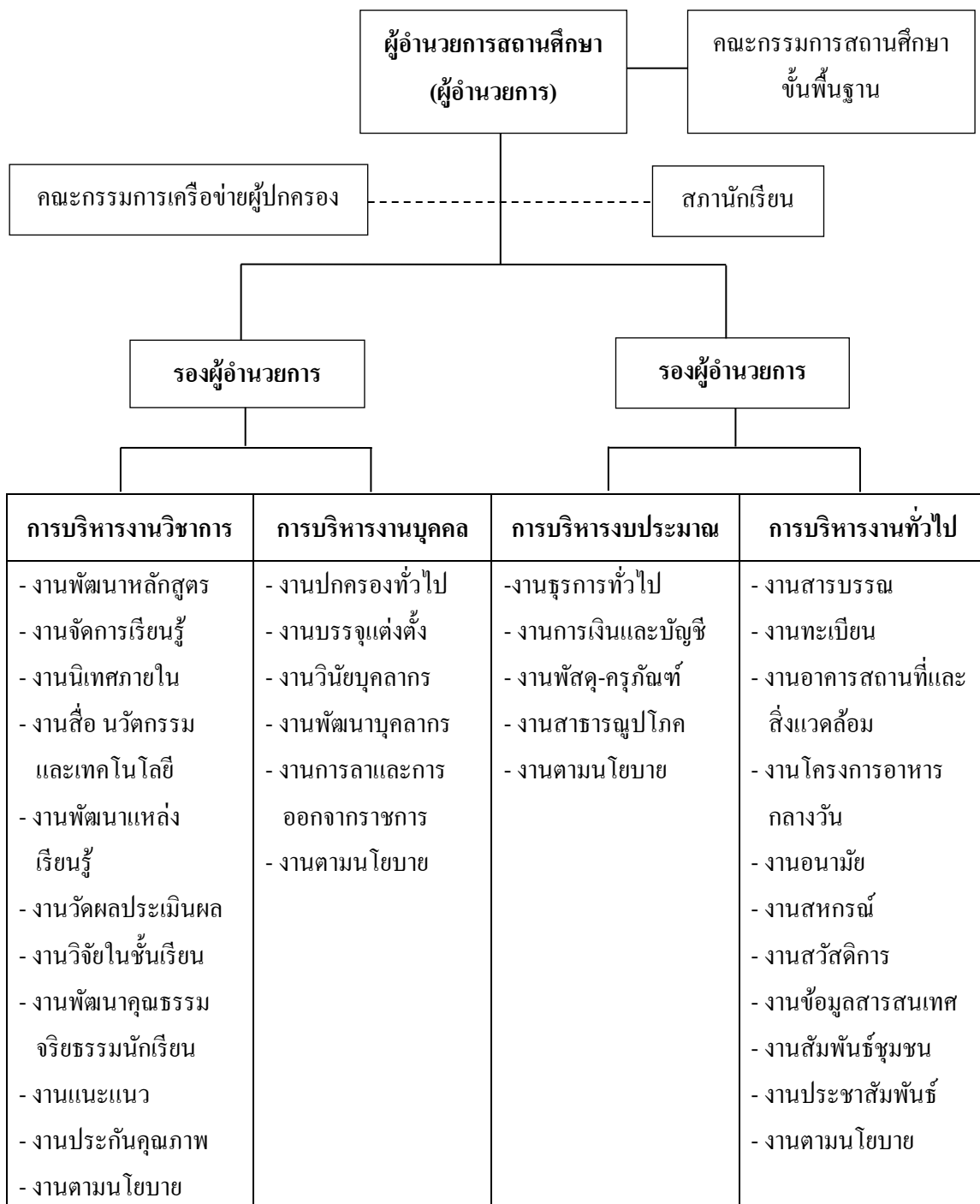
สำนักงานเขต มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาและการควบคุมดูแลโรงเรียน

ฝ่ายการศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ การเงิน บัญชี และพัสดุ จัดทำฎีกาเบิกจ่ายเงินประเภทต่าง ๆ การควบคุมจัดทำทะเบียนเบิกจ่ายพัสดุ ครุภัณฑ์ เก็บรักษารวบรวมกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับประกาศ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา การกำหนดชื่อ โรงเรียน งานกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา ตรวจเยี่ยมโรงเรียน ร่วมพิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ดำเนินการเกี่ยวกับการเจ้าหน้าที่ของข้าราชการและลูกจ้างในโรงเรียนและในฝ่ายการศึกษา การนิเทศการศึกษา ดำเนินงานศูนย์วิชาการเขต และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

แผนภูมิที่ 5 การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนที่มีรองผู้บริหาร 1 คน

แผนภูมิที่ 6 การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนที่มีรองผู้บริหารมากกว่า 1 คน

2.5.4. แผนปฏิบัติราชการของสำนักงานการศึกษา ประจำปี พ.ศ. 2558

สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2558 ได้มีแผนปฏิบัติราชการในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ดังนี้

วิสัยทัศน์ : “สำนักงานศึกษาเป็นองค์กรหลักของกรุงเทพมหานครในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้เป็นกลุ่มผู้นำในประชาคมอาเซียน”

พันธกิจ

1. เป็นองค์กรที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีคุณภาพ มีคุณธรรม และความโปร่งใส เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและสามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับชาติ และระดับภูมิภาคอาเซียน

2. พัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านคุณวุฒิ คุณธรรม ความรู้ และทักษะในการบริหาร การจัดการความรู้โดยเน้นความเป็นเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

3. จัดการศึกษาโดยให้สังคมมีส่วนร่วม ทั้งของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กรเอกชน อื่นๆ

4. กำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้แผนปฏิบัติราชการประจำปี 2558 ของสำนักงานศึกษา และนโยบายของผู้บริหาร กรุงเทพมหานคร ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2556-2560) ได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 มหานครสำหรับทุกคนและประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7 การบริหารจัดการ

2. เพื่อให้การดำเนินงานในภารกิจที่สนับสนุนการดำเนินงานในมิติที่ 2-4 สอดคล้องตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556-2559) ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งคุณภาพชีวิตที่ดี และมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อเป็นต้นแบบด้านการบริหารมหานคร

3. เพื่อให้สำนักงานการศึกษามีแนวทางในการปฏิบัติงาน ประกอบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2558

เป้าหมายหลัก

1. จัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง
2. จัดบริการการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นกลุ่มผู้นำในประชาคมอาเซียน
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานด้านการศึกษา

ตัวชี้วัด

ก. ภารกิจเชิงยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่สนับสนุนแผนปฏิบัติราชการกรุงเทพมหานคร ประจำปี พ.ศ. 2558 (ตอบสนองนโยบาย ผว.กทม.)

1. นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5 ประการ ตามหลักสูตรโตไปไม่โกง
2. ร้อยละของลูกเสือ เนตรนารีและยุวอาสาด้วยกันทำความดีต่อตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม
3. ร้อยละของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น
4. ร้อยละของนักเรียนที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้
5. ร้อยละของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสองภาษาหลักสูตร ไทย-อังกฤษ ที่มีคะแนนตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป
6. ร้อยละของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานครได้รับการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษ
7. ร้อยละของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนภาษามลายูที่มีนักเรียนผ่านเกณฑ์
8. โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา
9. นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 438 โรงเรียน ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ตามรายการที่กำหนด 20 รายการ
10. จำนวนโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม)

ข. ภารกิจเชิงยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่สนับสนุนแผนปฏิบัติการกรุงเทพมหานคร ประจำปี พ.ศ. 2558 (ตอบสนองแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี)

1. นักเรียนโรงเรียนสังกัด กทม. มีกิจกรรมที่พัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ค. ภารกิจประจำที่หน่วยงานดำเนินการเพื่อสนับสนุนแผนปฏิบัติการกรุงเทพมหานคร ประจำปี พ.ศ. 2558 และ/หรือตอบสนองวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน แบ่งเป็น

ภารกิจประจำตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 12 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556-2559)

1. ร้อยละของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ร้อยละของสำนักงานเขตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดผ่านเกณฑ์
3. ร้อยละของครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และปฐมวัยได้รับการพัฒนาศักยภาพ
4. จำนวนเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
5. ร้อยละของเด็กและเยาวชนใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครและนอกสังกัด กรุงเทพมหานคร มีสุขภาพตามมาตรฐานที่กำหนด
6. ร้อยละของนักเรียนที่บาดเจ็บและเสียชีวิตจากเหตุอุบัติเหตุและความรุนแรงในโรงเรียนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา
7. ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาความรู้ได้นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน
8. ผลคะแนนการประเมินผลการปรับปรุงข้อมูลบนเว็บไซต์ของหน่วยงาน กทม. ตามเกณฑ์ประเมินผลที่กำหนด
9. ผลคะแนนการนำกระบวนการทำงานตามภารกิจหลัก (Core Business) ของหน่วยงานที่ได้เสนอในรายงานการศึกษา/วิเคราะห์ฯ ไปสู่การปฏิบัติ

ภารกิจงานประจำ

1. ร้อยละของโรงเรียนที่มีการใช้สื่อการเรียนรู้
2. ร้อยละของโรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ

3. ร้อยละของโครงการก่อสร้างอาคารสถานที่เพื่อการศึกษาที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จตามแผนที่กำหนด
4. ร้อยละของสำนักงานเขตที่มีคะแนนเฉลี่ยจากการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์
5. ร้อยละของข้าราชการครูที่ได้รับการพัฒนาวิชาชีพเฉพาะทางก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับสูงขึ้น
6. ร้อยละของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินจากคณะกรรมการประเมินฯ ให้มีวิทยฐานะชำนาญการ
7. ร้อยละของข้าราชการกรุงเทพมหานครสำนักงานการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุได้รับการอบรม

จ. การกิจสนับสนุนมิติที่ 2-4

1. ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ
2. ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินโครงการให้บริการที่ดีที่สุด (Best Service)
3. ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินการจัดการความรู้ในหน่วยงาน
4. ร้อยละความสำเร็จของการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานด้วยระบบ Lean
5. ระดับความสำเร็จของการจัดทำระบบการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน
6. ร้อยละของความสำเร็จของการก่อกำเนิดผู้ก่อกำเนิด
7. ร้อยละของความสำเร็จของการเบิกจ่ายงบประมาณในภาพรวม
8. คะแนนความสำเร็จของการจัดทำงบการเงินทันเวลาและถูกต้อง
9. คะแนนความสำเร็จของการจัดทำรายงานบัญชีมูลค่าทรัพย์สินประจำปี 2557
ทันเวลาและถูกต้อง
10. ระดับความสำเร็จของการดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงาน
11. ระดับความสำเร็จในการแก้ไขเรื่องร้องเรียนจากประชาชน/ผู้รับบริการ
12. ร้อยละของความสำเร็จในการตรวจสอบหรือแก้ไขเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบของบุคลากรในหน่วยงาน

13. ร้อยละของจำนวนเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบของบุคลากรในหน่วยงานลดลง

2.5.5. ยุทธศาสตร์/แนวทางการพัฒนาตามแผนปฏิรูปราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2558

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2558:11-14) ได้มียุทธศาสตร์/แนวทางการพัฒนา ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7 การบริหารจัดการ ดังนี้

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน

1.1. สถานการณ์และการประเมิน

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครมีหน้าที่ในการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งนอกจากการสนับสนุนให้จัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ มีผลการประเมินที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับนานาชาติแล้ว ยังต้องสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม โลกได้อย่างมั่นใจ พร้อมเข้าสู่สังคมอาเซียนได้อย่างภาคภูมิใจ และสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายช่วยสนับสนุนให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เกิดความหลากหลายต่อเนื่อง ร่วมสร้างประสบการณ์ตรงเปิดโอกาสให้เด็กไทยได้เรียนรู้และปฏิบัติจริง และเมื่อวิเคราะห์บริบทในด้านต่างๆ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาซึ่งเป็นจุดอ่อน และอุปสรรค ได้แก่ การวางแผนพัฒนาบุคลากรในภาพรวมยังไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนการประสานระหว่างสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตและโรงเรียนมีความล่าช้าโครงสร้างในการบริหารงานไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน บุคลากรมีการโยกย้ายการแต่งตั้งผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาล่าช้า รวมถึงการขาดการวิจัยเพื่อพัฒนาทางการศึกษา/การติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนการจัดการศึกษามีความก้าวหน้าในวิชาชีพน้อย

ส่วนปัจจัยตัวแปรที่ส่งผลทางบวกนั้นพบว่า บุคลากรมีความรู้ความสามารถและมีความรับผิดชอบสูงและมีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก มีงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานด้านการศึกษาเพียงพอ และมีโรงเรียนในสังกัดให้บริการด้านการศึกษาครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมถึงมีโอกาสในการได้รับความร่วมมือ

สนับสนุนจากภาคเอกชนทุกภาคส่วน มีนโยบายด้านการศึกษาชัดเจนเอื้อต่อการจัดการศึกษาของ กรุงเทพมหานคร และมีโอกาสปรับเปลี่ยนโครงสร้างเพื่อให้สอดคล้องกับบริหารจัดการ

1.2. พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัด

พันธกิจ

1. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ มีคุณภาพ
2. พัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในด้านคุณวุฒิ คุณธรรมความรู้ และทักษะในการบริหาร การจัดการความรู้ โดยเน้นความเป็นเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
3. จัดการศึกษาโดยให้สังคมมีส่วนร่วม ทั้งของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กร เอกชนอื่นๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนาการจัดบริการทางการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน
3. พัฒนาศักยภาพครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

เป้าหมาย

1. จัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง
2. จัดบริการการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นกลุ่มผู้นำประชาคมอาเซียน
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน ด้านการศึกษา

1.3. แนวทางการพัฒนา

1. สำนักงานการศึกษาได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัยให้กับนักเรียนทุกคนอย่างทั่วถึง ส่งเสริมกิจกรรมที่พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์และการแก้ปัญหา ให้นักเรียนมีสุขภาพดี มีความปลอดภัย ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานจากทุกภาคส่วน รวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพให้กับครู บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

ด้วยมาตรการ/กลยุทธ์ ดังนี้

- 1) พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (ประเด็นยุทธศาสตร์ตามนโยบาย ผว.กทม.)
- 2) เพิ่มโอกาสการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ประเด็นยุทธศาสตร์ตามนโยบาย ผว.กทม.)
- 3) พัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย
- 4) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วน
- 5) เร่งรัดการส่งเสริมสุขภาพกายของเด็กและเยาวชน ใน โรงเรียนทั้งในและนอกระบบ กรุงเทพมหานคร
- 6) เสริมสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน
- 7) เพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกรุงเทพมหานคร
- 8) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา (ตอบสนองแผนพัฒนาฯ 20 ปี)

2. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7 การบริหารจัดการ

2.1. สถานการณ์และการประเมิน

สำนักการศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินงานโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการซึ่งมีเป้าหมายในปี พ.ศ.2575 ให้กรุงเทพมหานครมีระบบสารสนเทศ เพื่อให้บริการที่ทันสมัย และถูกต้องแก่ประชาชน เพิ่มความสะดวกในการติดต่อแก่ประชาชน และลดขั้นตอนในการติดต่อประสานงานซึ่งเมื่อวิเคราะห์บริบทในด้านต่างๆ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาซึ่งเป็นจุดอ่อนและอุปสรรค ได้แก่ การขาดเครื่องมือเครื่องใช้สำนักงานที่ไม่เพียงพอและไม่ทันสมัยจึงไม่สามารถใช้เทคโนโลยีต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกการจัดการศึกษาได้อย่างเต็มที่ ขาดการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการสนับสนุนการทำงานของบุคลากรส่วนปัจจัยทางบวกที่เป็นจุดแข็งและโอกาส ได้แก่ การมีสื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในสังกัดอย่างเพียงพอ และมีสารสนเทศทางการศึกษาในการบริหารจัดการ

2.2. พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัด

พันธกิจ

1. บริหารการจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของกรุงเทพมหานคร และความต้องการของประชาชน
2. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์

1. พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน
2. พัฒนาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

เป้าหมาย

1. สำนักงานการศึกษาเป็นองค์กรที่จัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ
2. สำนักงานศึกษามีเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน

2.3. แนวทางการพัฒนา

สำนักงานศึกษานำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการงานในภารกิจหลักของหน่วยงาน (Core Business) ให้รวดเร็วขึ้น มีระบบการจับเก็บข้อมูลในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และปรับปรุงพัฒนาเว็บไซต์ของหน่วยงานให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับทุกหน่วยงานในสังกัด เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับข่าวสารด้วยความสะดวกรวดเร็ว

ด้วยมาตรการ/กลยุทธ์ ดังนี้

- 1) เพิ่มระบบสารสนเทศและ/หรือระบบภูมิสารสนเทศเพื่อบริการประชาชน หรือหน่วยงานภาครัฐ
- 2) พัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนผู้บริหาร (EIS) ของแต่ละหน่วยงานและ/หรือกลุ่มภารกิจ

นอกจากนี้ยังมีกลยุทธ์ที่สอดคล้องตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556-2559) ดังนี้

- 1) ดำเนินการให้บริการทุกรูปแบบอย่างถูกต้อง รวดเร็ว ทั่วถึง และเป็นธรรม
- 2) ขยายช่องทางการบริการให้มีความหลากหลาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานบริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน
- 3) พัฒนาแหล่งข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง
- 4) ศึกษาเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการเพื่อนำมาปรับใช้ในการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานคร
- 5) เพิ่มประสิทธิภาพการประเมินผลการปฏิบัติราชการของหน่วยงานตามหลักธรรมาภิบาล
- 6) พัฒนาการเบิกจ่ายเงินตามแผนงบประมาณประจำปีให้รวดเร็วเป็นไปตามแผนปฏิบัติการเบิกจ่ายเงิน
- 7) พัฒนาการจัดหางบการเงินของกรุงเทพมหานคร
- 8) จัดให้มีระบบร้องเรียนหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์และการแจ้งกลับแก่ผู้ร้องเรียน

2.6. การจัดการด้านการศึกษาของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมแล้วมีการจัดการตามนโยบายของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร คือสนับสนุนสถานศึกษาให้มีการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีคุณภาพและคุณธรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและสามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับชาติ และระดับภูมิภาคอาเซียน โดยการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านคุณวุฒิ คุณธรรม ความรู้โดยเน้นความเป็นเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการจัดการศึกษาโดยให้สังคมมีส่วนร่วม พร้อมทั้งกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาในทุกๆระดับ ดังบทสรุปของผู้บริหารฝ่ายการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร ที่ว่า ขั้นตอน วิธีการ ในการปฏิบัติงานฝ่ายการศึกษา ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถเลือกกำหนดแนวทางและวิธีการในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ประกอบด้วย

1. หน่วยงานหลัก (หน่วยงานที่สร้างคุณค่า) จำนวน 9 หน่วยงาน ซึ่งมี หน่วยงานด้านบริหารวิชาการจำนวน 8 หน่วยงาน และหน่วยงานจัดการศึกษาภาคบังคับอีก 1 หน่วยงาน

2. หน่วยงานสนับสนุน ซึ่งมีจำนวน 15 หน่วยงาน ประกอบด้วยหน่วยงานด้านการบริหารงบประมาณ 3 หน่วยงาน หน่วยงานด้านการบริหารบุคคล มีจำนวน 10 หน่วยงาน อีกทั้งหน่วยงานบริหารงานในด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน มีจำนวน 4 หน่วยงาน

อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาคำปรึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์ การวิจัย ผู้วิจัยจึงขออธิบายเฉพาะหน่วยงาน ในด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 8 หน่วยงาน และหน่วยงานจัดการศึกษาภาคบังคับ 1 หน่วยงาน ดังนี้

2.6.1. หน่วยงานด้านการบริหารงานวิชาการ

หน่วยงานในด้านการบริหารงานวิชาการนั้น เป็นการดำเนินการโดยผสมผสานทรัพยากรในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ทุกด้านให้แก่นักเรียน เพื่อให้มีการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะชีวิต และเป็นคนดี ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจในการบริหารงาน โดยมุ่งสู่การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การบริหารงานวิชาการ รวมถึงการดำเนินการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร ตลอดจนถึงการประชุมอบรมทางวิชาการ

1. การจัดทำแผนราชการประจำปี โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัญหา การกรอกข้อมูลเป้าประสงค์และกลยุทธ์ การสรุป/ รวบรวมข้อมูลและรายงานต่อคณะกรรมการประเมิน ได้แก่ ด้านตัวชี้วัด ด้านคุณภาพการบริการและด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงาน จนสรุปเป็นผลการปฏิบัติราชการประจำปี

2. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจและจัดทำทะเบียนรวบรวม/ บันทึกรายข้อมูลระบบผ่านระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ EMIS และสิ้นสุดที่การนำข้อมูลไปใช้ในการบริหาร

3. การจัดทำแผนงานวิชาการ โดยเริ่มตั้งแต่การแต่งตั้งคณะกรรมการ การให้ความรู้ในการจัดทำแผนงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การรายงานผล และสิ้นสุดที่การมีแผนงานวิชาการที่สมบูรณ์

4. การตรวจสอบ ทบทวน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่การจัดทำโครงการขออนุมัติเงินงวดส่งโยการคลัง จัดทำคำสั่ง ประชุมคณะกรรมการกำหนดกรอบแนวทางตรวจสอบ/ ทบทวนพัฒนาหลักสูตร และสิ้นสุดที่การรายงานผลการดำเนินการส่งสำนักการศึกษา

5. การนิเทศการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเริ่มตั้งแต่การประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความตระหนัก ศึกษาสภาพปัญหา จัดทำคำสั่ง กำหนดกรอบการดำเนินการนิเทศ/ ตรวจสอบการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และสิ้นสุดที่การสรุป รวบรวม/ รายงาน

6. การพัฒนาคุณภาพศูนย์วิชาการเขตฯ โดยเริ่มตั้งแต่การจัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติจากผู้อำนวยการเขตฯ การขออนุมัติเงินประจำงวด การประชุมคณะกรรมการ การจัดการอบรม และสิ้นสุดที่การประเมินผลโครงการ

7. การส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาผลิตสื่อการเรียนรู้ โดยเริ่มตั้งแต่การจัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติจากผู้อำนวยการเขตฯ การขออนุมัติเงินประจำงวด การแจ้งรายละเอียดโครงการให้โรงเรียนรับทราบ การดำเนินการผลิตสื่อการเรียนรู้ การคัดเลือกสื่อการเรียนรู้ สิ้นสุดที่การจัดทำรายงานการผลิตสื่อการเรียนรู้

2.6.2. การจัดการศึกษาภาคบังคับ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรวัยเรียน เพื่อวางแผนการรับนักเรียน การจัดการศึกษาภาคบังคับเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบหลักของฝ่ายการศึกษา ซึ่งต้องมีหน้าที่แจ้งเด็กเข้าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 โดยการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรวัยเรียนจากทะเบียนราษฎร์ จัดทำบัญชีรายชื่อเด็กก่อนอายุถึงเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับล่วงหน้า 1 ปี ประกาศแจ้งเด็กไปยังผู้ปกครองนักเรียนและสถานศึกษาในพื้นที่เขตเพื่อเตรียมการรับเด็กเข้าเรียนตามเกณฑ์

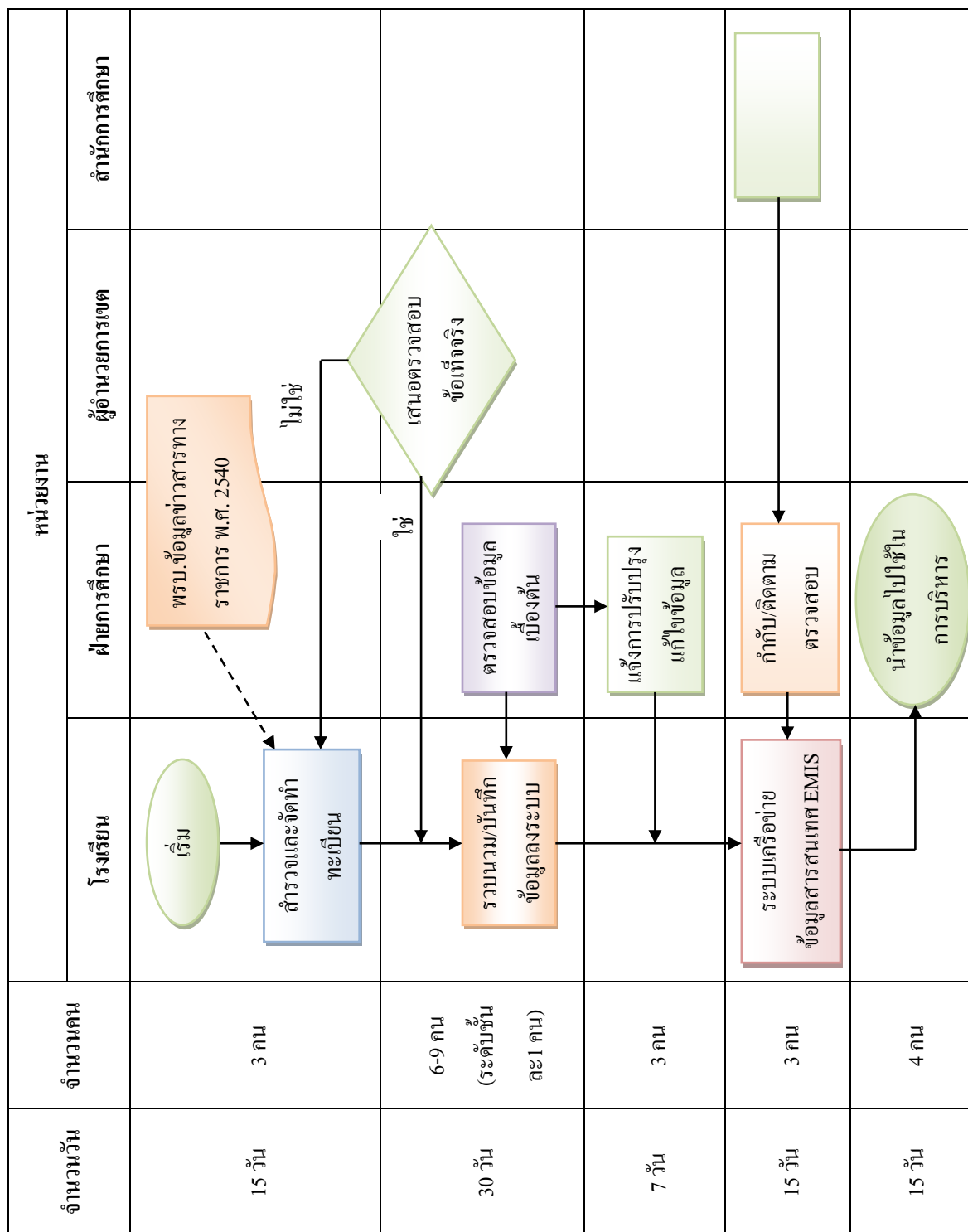
1. การแจ้งเด็กเข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ โดยเริ่มตั้งแต่การประสานขอรายชื่อเด็กในพื้นที่จากฝ่ายทะเบียน พิมพ์/ ส่งหนังสือแจ้งเด็กเข้าเรียนถึงผู้ปกครอง รับแจ้งเด็กนอกพื้นที่เขต ออกแบบสำรวจ ปศ.04 ให้ผู้ปกครองนำส่งโรงเรียนนอกพื้นที่เขต รวบรวมข้อมูล/ สรุปข้อมูล/ รายงาน ผอ.เขต/ จัดเก็บเอกสาร และสิ้นสุดที่การสรุปยอดการรับแจ้งเด็กเข้าเรียนประจำปี

แผนภูมิที่ 7 กระบวนการด้านการบริหารงานวิชาการและการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 กระบวนการ

1. กระบวนงาน การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

จำนวนวัน	จำนวนคน	หน่วยงาน			คณะกรรมการตรวจสอบ		
		โรงเรียน	ฝ่ายการศึกษา	ผู้อำนวยการเขต	แผนปฏิบัติการประจำปี	มาตรฐานการให้บริการฝ่ายการศึกษา	สภาพแวดล้อมในการทำงาน
7 วัน	2 คน		<p>เริ่ม</p> <p>วิเคราะห์สภาพปัญหาประเด็นยุทธศาสตร์</p> <p>กรอกข้อมูล เป้าประสงค์ และกลยุทธ์</p> <p>สรุป/รวบรวมข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการผู้ตรวจประเมิน 3 คณะ</p> <p>ผลการปฏิบัติราชการประจำปี</p>	<p>1. แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี</p> <p>2. แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 1</p> <p>3. แผนปฏิบัติการประจำปี</p>			
3 วัน	2 คน		กรอกข้อมูล เป้าประสงค์ และกลยุทธ์				
ตลอดปีงบประมาณ	7 คน	<p>ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง</p>	สรุป/รวบรวมข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการผู้ตรวจประเมิน 3 คณะ		<p>ตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการราชการประจำปี</p>	<p>คุณภาพการบริการของฝ่ายการศึกษา</p>	<p>การพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงาน</p>
7 วัน	2 คน		ผลการปฏิบัติราชการประจำปี				

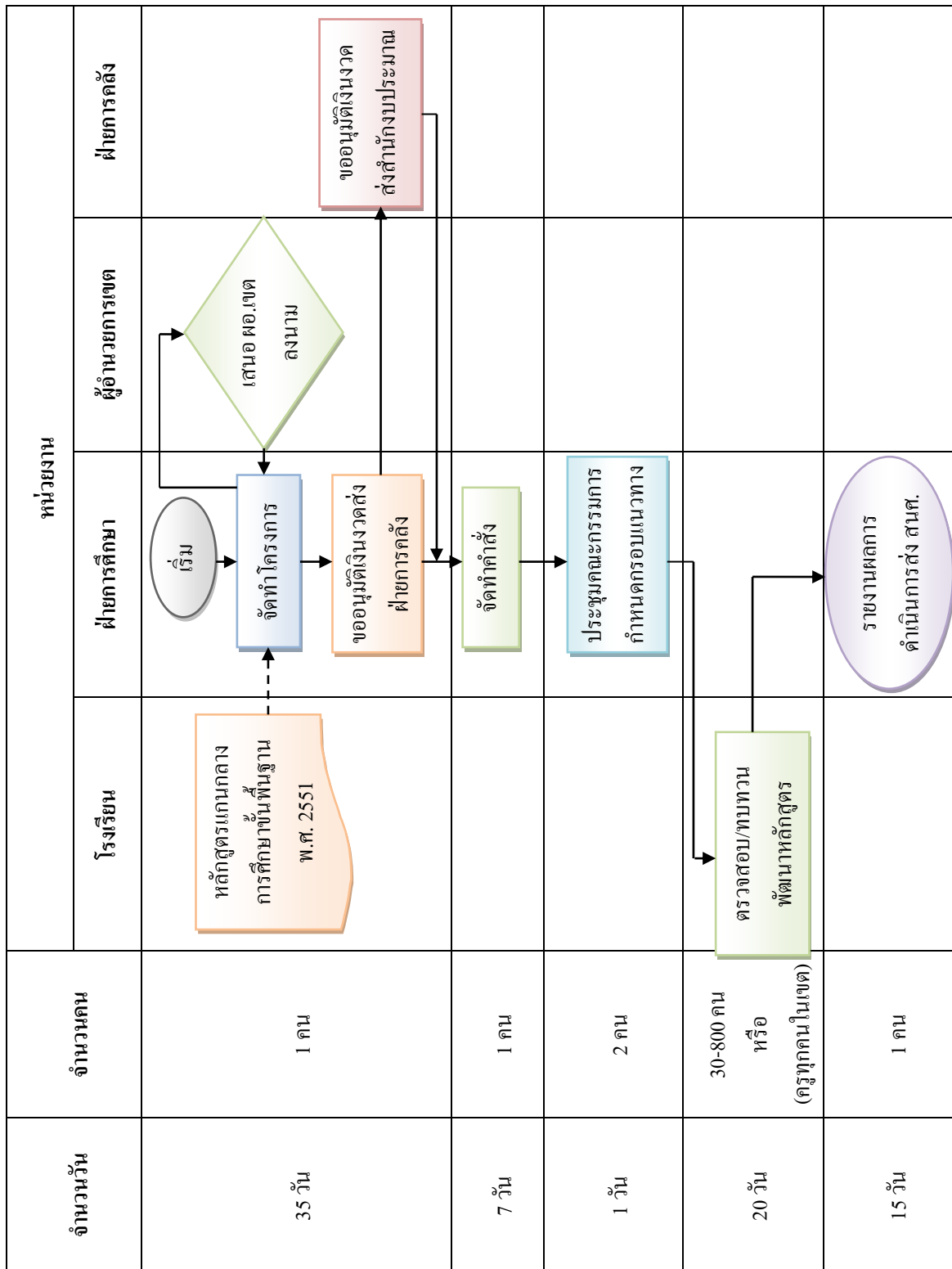
2. กระบวนการจัดทำข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา

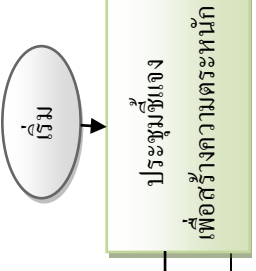
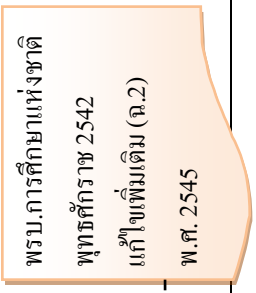
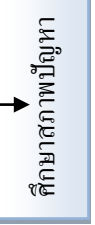
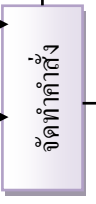

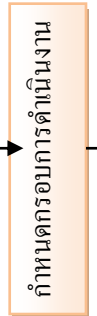
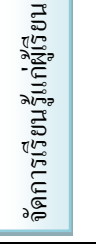
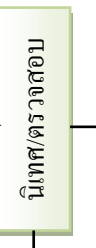

3. กระบวนการจัดทำแผนงานวิชาการ

จำนวนวัน	จำนวนคน	หน่วยงาน			
		โรงเรียน	ฝ่ายการศึกษา	ผู้อำนวยการเขต	สำนักการศึกษา
15 วัน	2 คน			<p>พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ร.บ.การศึกษา 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉ.2) พ.ศ. 2545</p>	
15 วัน	30-80 คน (ตามจำนวน ครูในเขต)				
15 วัน	2 คน				
7 วัน	2 คน				

4. กระบวนการตรวจสอบ ทบทวน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

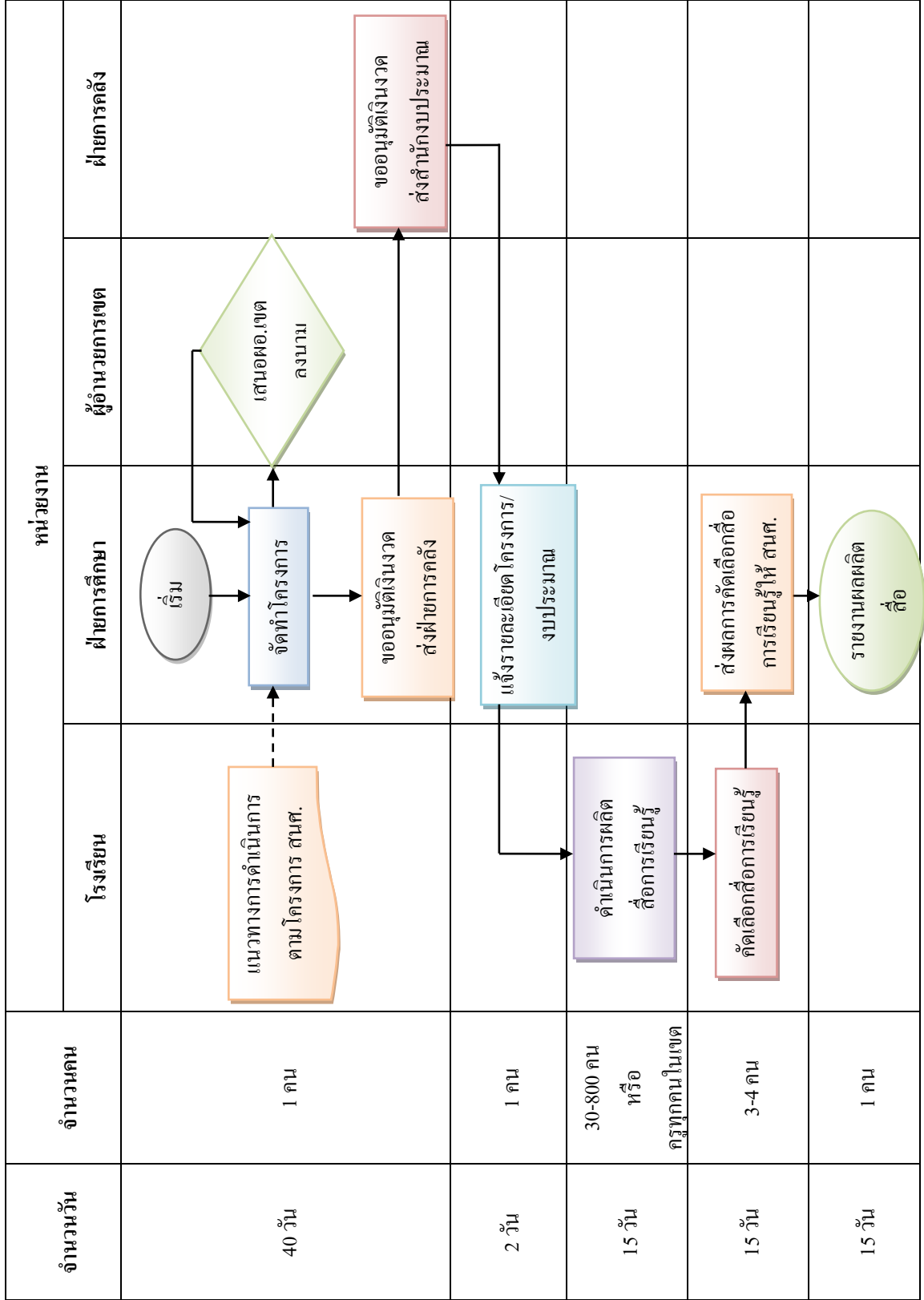
5. กระบวนการนิเทศการจัดการเรียนการสอนที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จำนวนวัน	จำนวนคน	หน่วยงาน			
		โรงเรียน	ฝ่ายการศึกษา	ผู้อำนวยการเขต	สำนักการศึกษา
15 วัน	2 คน				
15 วัน	2-30 คน (ตามจำนวน โรงเรียน)				
15 วัน	2 คน				
15 วัน	2 คน				
200 วัน (1 ปีการศึกษา)	30-800 คน (ตามจำนวนครู ในเขต)				
30 วัน	2 คน				

6. กระบวนการพัฒนาคุณภาพศูนย์วิชาการเขต

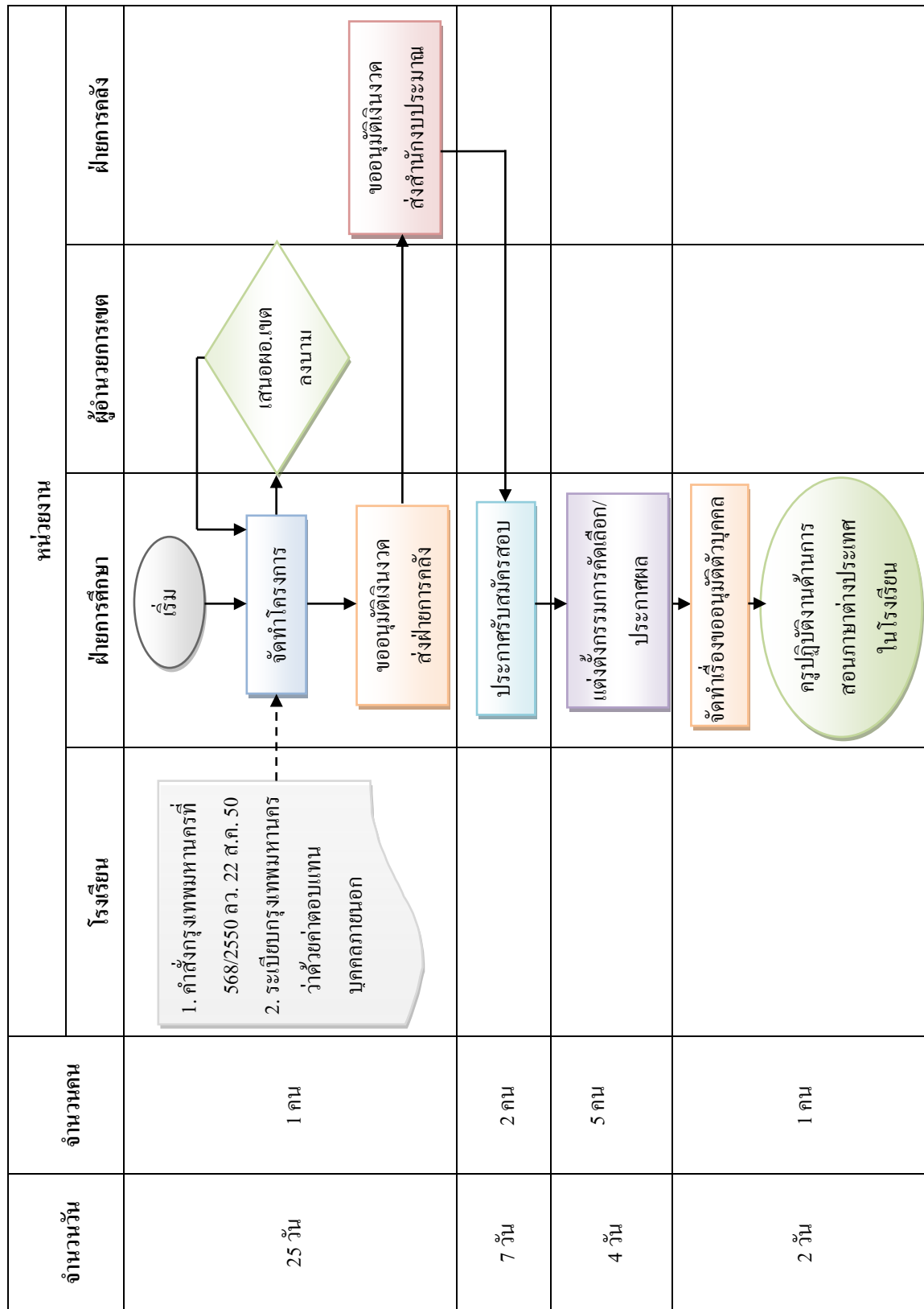
จำนวนวัน	จำนวนคน	หน่วยงาน				
		โรงเรียน	ฝ่ายการศึกษา	ผู้อำนวยการเขต	ฝ่ายการคลัง	
35 วัน	1 คน	<p>ข้อมูลความต้องการอบรม ของโรงเรียน</p>				
15 วัน	2 คน		<p>ประชุมคณะกรรมการ</p>			
2 วัน	100 คนขึ้นไป หรือ ตามจำนวน ครูในเขต		<p>ดำเนินการอบรม ให้ความรู้แก่ครู</p>			
15 วัน	1 คน		<p>ประเมินผล</p>			

7. กระบวนการส่งเสริมนักเรียนให้สถานศึกษาผลิตสื่อการเรียนรู้อ

8. กระบวนการคัดเลือกครูสอนภาษาต่างประเทศให้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

9. กระบวนการงานเลี้ยงเด็กเข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ

		หน่วยงาน			
จำนวนวัน	จำนวนคน	โรงเรียน	ฝ่ายการศึกษา	ผู้อำนวยการเขต	โรงเรียนเอกชนที่เขต
3 วัน	2 คน				
10 วัน	1 คน				
7 วัน	2 คน				
7 วัน	2 คน				
3 วัน	1 คน				

2.7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ เพื่อเป็นแนวคิดในการทำงานวิจัย ดังนี้

ศิริจิต หอจันทิก (2550:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลในนครเชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้มีการปฏิบัติงานด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การวางแผนการวัดผลและประเมินผล การนิเทศการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการสอน วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และงานห้องสมุด แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น กิจกรรมที่ปฏิบัติคือ ศึกษาหลักสูตรแกนกลางเพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน วางแผนโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคลากร กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานในการวัดผลประเมินผล จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน ใช้สื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา กระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการใช้ห้องสมุด สำหรับกิจกรรมบางส่วนที่ไม่ได้ปฏิบัติคือ นำเทคโนโลยีมาช่วยในการวัดผลประเมินผล ให้ครูมีส่วนร่วม ประเมินผลการนิเทศ สำรวจความต้องการของผู้เรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บันทึกผลการใช้สื่อการเรียนการสอน และเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน

มยุรี สมใจ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการสู่เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของชาติ กลุ่มโรงเรียนปง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้การจัดการบริหารงานวิชาการที่มีการวางแผน การจัดองค์กร การนำองค์กร การควบคุมทุกกิจกรรมเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานชาติ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนได้มีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ในหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกลุ่มโรงเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้นั้น กลุ่มโรงเรียนได้มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนั้น ในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา ได้มีการส่งเสริมให้ครู ศึกษาวิเคราะห์ และวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ ในส่วนของการนิเทศการศึกษา มีการดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนสอนอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา และในด้านของการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทางกลุ่มได้มีการจัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเช่นกัน สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการสู่เกณฑ์มาตรฐานชาติในหลาย ๆ ด้าน เช่น งบประมาณไม่เพียงพอในการบริหารงานวิชาการ มีสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ และไม่ทันสมัย จำนวนครูไม่ครบชั้น ไม่ครบสาระกลุ่มวิชาในหลักสูตร ครูขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และขาดความรู้เรื่องการวิเคราะห์วิจัย อีกทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในเกณฑ์มาตรฐานชาติ เพราะมีภาระงานอื่นมากทำให้ขาดการศึกษาเกี่ยวกับตัวนักเรียน เนื่องจากนักเรียนเป็นชาวเขา พื้นฐานทางครอบครัวของนักเรียนแตกต่างกัน พัฒนาด้านการอ่าน เขียน เป็นไปด้วยความล่าช้า จึงส่งผลให้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานเพราะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขาดบุคลากร งบประมาณ

อนุชา อินทร์มั่ง (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย การศึกษาในสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

วัฒนา โรจน์เจริญชัย (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเบญจมิตร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรมีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการจัดทำแผนงานการบริหารหลักสูตรโดยชุมชนมีส่วนร่วม มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น สำหรับการจัดการเรียนการสอนพบว่า มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมากคือ มีแผนงานการจัดการเรียนการสอนที่มาจากกรณี

ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัยประกอบการสอน มีเอกสารหลักฐานร่องรอยการปฏิบัติงานที่ชัดเจนตรวจสอบได้ ส่วนการวัดและประเมินผล พบว่า มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีแผนงานโครงการในการวัดและประเมินผลการศึกษา มีระเบียบการวัดและประเมินผลที่มาจากการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหลายฝ่าย มีเอกสารการวัดและประเมินผลที่เป็นปัจจุบันและตรวจสอบได้ ในขณะที่การนิเทศในสถานศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติและเป็นจริงอยู่ในระดับมาก คือ มีแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มาจากการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหลายฝ่าย มีการวัดและประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษาและนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงงานต่อไป เช่นเดียวกันกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก คือ มีการประชุมวางแผนงาน โครงการ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมีรายงานการประเมินตนเองเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด สำหรับปัญหา พบว่า ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการจัดประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดการมีส่วนร่วม ผู้บริหารไม่ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน สถานศึกษาขาดการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาสื่อนวัตกรรมที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และมีการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

โอภา วงษ์นาคเพ็ชร(2553:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรและสถานศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาการนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นๆ ที่จัด

การศึกษา และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นๆ ตามลำดับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อัตราการลาออกกลางคันของนักเรียน คุณภาพโดยทั่วไป การขาดงาน ความพึงพอใจในการทำงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามลำดับ การบริหารงานวิชาการผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีเขต 2 มีความสัมพันธ์โดยรวมในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุทธิณี สวรรณศร (2554:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ในการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ผู้บริหารได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรในด้านเนื้อหาและเวลาเรียน วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เน้นให้ครูเห็นความสำคัญของการใช้สื่อ วัสดุและประเมินผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วนปัญหาที่พบมีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนน้อยได้เสนอไว้ดังนี้ หลักสูตรมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงบ่อยครั้ง โรงเรียนไม่ได้ทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนอย่างเป็นระบบ งบประมาณในการผลิตสื่อการสอนน้อยเกินไป การวัดผลประเมินผลไม่ชัดเจน โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรประชุม ชี้แจง ทำความเข้าใจหลักสูตรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรจัดงบประมาณเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรจัดสรรงบประมาณในการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ ควรอบรมครูเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล

ทรงศักดิ์ สิงหนสาย (2556:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ด้านการบริหารจัดการและพัฒนาหลักสูตร พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจหลักการจัดทำหลักสูตร จุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ขาดการให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรแก่ชุมชน ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ให้มีการติดต่อประสานงานกับ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชนเพื่อให้ความเห็นในการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ปัญหาที่พบคือขาดแคลนอัตรากำลังครูและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญคือผู้บริหารควรสรรหาบุคลากรและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารมีการประเมินการนิเทศอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่องและไม่เป็นระบบ ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ผู้บริหารควรวางแผนและนิเทศให้เป็นระบบและต่อเนื่อง ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยมีการมอบหมายและติดตามให้มีการจัดหาหรือจัดทำเอกสาร หลักฐานการศึกษาเป็นไปอย่างเป็นระเบียบ การวัดและประเมินผล ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและไม่เห็นความสำคัญในการสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงแก่ครู ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและให้ความสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงแก่ครู ด้านการส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูพัฒนา และใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการวางแผนและดำเนินการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เพียงพอ ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ผู้บริหารควรวางแผนและดำเนินการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เพียงพอ

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญถือเป็นหัวใจของโรงเรียนซึ่งผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดและต้องเข้าใจการบริหารงานวิชาการให้ลึกซึ้งในทุกๆด้านของงานวิชาการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร เพื่อได้ข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้สถานศึกษา

บริหารงานด้านวิชาการและการจัดการศึกษาโดยอิสระ คล่องตัว เต็มตามศักยภาพ มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา พัฒนาระบบการเรียนรู้อ การวัดผลและประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการทั้งหลายรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการทำวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงได้ยึดแนวคิดการบริหารงานวิชาการของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ได้เสนอขอบข่ายของการบริหารวิชาการไว้ 9 ด้านดังนี้ 1) การวางแผนงานวิชาการ 2) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3) การบริหารการจัดการเรียนรู้ 4) การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน 5) การวัดผลประเมินผลการเรียน 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ 9) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ตามตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

